

Laitilan kaupunki
Jätehuoltoviranomainen
(sähköisesti)
tekninen.toimi@laitila.fi

3.7.2026 Lausuntopyyntö

Lausunto jätteenkuljetusjärjestelmäselvityksestä, Jätelain valvonta, jätteenkuljetusjärjestelmä ja jätteenkuljetus selvitys, Laitila

Tausta

Varsinais-Suomen ELY-keskus on kehottanut Laitilan kaupungin jätehuoltoviranomaisena toimivaa teknistä valiokuntaa 4.11.2025 jätelain (646/2011) mukaisten päätösten laatimiseksi jätteenkuljetusjärjestelmistä 31.5.2026 mennessä.

Varsinais-Suomen ELY-keskus on kehottanut Laitilan kaupunkia laatimaan riittävät selvitykset päätöksenteon tueksi ennen päätösten tekemistä. Selvityksistä on pyydetty toimittamaan lausuntopyyntö Lupa- ja valvontavirastolle, joka on toiminut jätelain 24 §:n mukaisena yleisenä valvontaviranomaisena 1.1.2026 alkaen.

Laitilan kunnan Varsinais-Suomen ELY-keskukselle toimittamien tietojen perusteella Laitilan kaupungissa ei ole tehty jätelain 149 §:n 4 momenttiin sisältyvän siirtymäsäännöksen mukaista päätöstä jätteenkuljetusjärjestelmästä saostus- ja umpisäiliölietteiden osalta, joka olisi tullut siirtymäsäännöksen mukaan tehdä 1.5.2013 mennessä.

Kunnan, jossa jätteenkuljetus on järjestetty sopimusperusteisena jätteenkuljetuksena, on tullut järjestää jätteenkuljetus jätelain 36 §:n tai 37 §:n (714/2021) mukaisesti viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Laitilan kaupunki on pyytänyt selvityksen laatimiselle lisää aikaa. Valmistuneesta selvityksestä on pyydetty Lupa- ja valvontaviraston lausuntoa 3.7.2026.

Jätelain (646/2011) esitöistä (HE 199/2010 vp)

Hallituksen esityksessä jätelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 199/2010 vp) todetaan yleisperustelujen kohdassa 3.1.3 (Jätehuollon vastuut), että ehdotuksen mukaan kunnalla säilyisi edelleen vuoden 1993 jätelain sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen kaltainen mahdollisuus järjestää vastuulleen kuuluvien yhdyskuntajätteiden kuljetus kunnan tietyllä alueella siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa (kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus). Kuljetusjärjestelmään liittyvän kunnan päätöksenteon edellytyksiä kuitenkin täsmennettäisiin ja lakiin lisättäisiin säännökset kuljetusten seurannan ja valvonnan tehostamiseksi. Hallituksen esityksessä todetaan tähän liittyen edelleen, että vuoden 1993 jätelaissa olevaa ja ehdotuksessa säilytettyä

kunnan mahdollisuutta valita kahden jätteenkuljetusjärjestelmän välillä voidaan lähtökohtaisesti pitää kunnan itsehallintoa tukevana ratkaisuna.

Hallituksen esityksessä todetaan kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta koskevan 37 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa, että kunnan olisi tehtävä asiasta kuntalain mukainen hallintopäätös. Toisin kuin vuoden 1993 jätelaissa säädetään, päätös voitaisiin kuitenkin tehdä vain, jos pykälän 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Kunnan päätösvallan rajaaminen ehdotetulla tavalla olisi tarpeen sen varmistamiseksi, että kunta varmistuu 32 §:ssä vastuulleen säädetyn jätteen osalta jätteenkuljetuspalvelujen saatavuudesta, laadukkuudesta ja toimivuudesta myös silloin, kun kuljettajan valinta jätetään ehdotetun pykälän mukaisesti kiinteistön haltijan päätettäväksi.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvataan jätelain 37 §:n 1 momentissa säädettyjä kolmea edellytystä, ja todetaan erityisesti 1 momentin kolmannen kohdan osalta, että kunta voisi kokonaisarviossa painottaa niitä tekijöitä, joita se pitää alueellisesti tärkeinä näkökohtina.

Hallituksen esityksen 37 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan edelleen, että ehdotetut kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen käyttöönoton edellytykset olisivat tiukemmat kuin vuoden 1993 jätelain mukaisen sopimusperusteisen jätteenkuljetuksen käyttöönoton edellytykset. Tämä olisi tarpeen erityisesti kiinteistön haltijoiden oikeussuojan turvaamiseksi. Jätteenkuljetuksen järjestäminen 37 §:n mukaisesti johtaa siihen, että kiinteistön haltija on velvollinen tekemään sopimuksen jätteen kuljettamisesta. Se lisää kiinteistön haltijan velvollisuuksia verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen.

Lupa- ja valvontaviraston lausunto

Jätelain 36 §:n mukainen kunnan järjestämä jätteenkuljetus on jätelain ensisijainen vaihtoehto kunnallisen jätteenkuljetuksen järjestämiselle. Jätteenkuljetus voidaan päättää järjestää kiinteistön haltijan toimesta vain, jos saadaan varmuus siitä, että kaikki jätelain 37.1 §:n edellytykset täyttyvät.

Lausuttavana olevassa selvityksessä ei oltu selkeästi vertailtu kunnan järjestämisvastuulle (Jl 32 §) kuuluvien sekalaisten yhdyskuntajätteiden sekä lietehuollon järjestämistä kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena, taikka kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena.

Jätteenkuljetusjärjestelmästä päättäminen on oikeusharkintaa, eikä päätöksenteko ei voi perustua yksinomaan esimerkiksi kunnan kantaan, mikä ilmenee korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisusta KHO:2016:19. Jätelaki rajoittaa näin ollen päätöksentekijän harkintavaltaa jätteenkuljetusjärjestelmää valittaessa. On myös syytä ottaa huomioon, että edellytykset kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymiselle ovat tiukemmat kuin vanhan vuoden 1993 jätelain mukaiset edellytykset.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen ja saostus- ja umpisäiliölietteen jätteenkuljetus voidaan päättää järjestää kiinteistön haltijan järjestämänä jätteenkuljetuksena vain, jos kaikki jätelain 37 §:n 1 momentin edellytykset täyttyvät. Arviointi tulee perustaa hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaisiin riittäviin selvityksiin. Mikäli edellytykset eivät täyty, kunnan tulee lähtökohtaisesti siirtyä kiinteistönhaltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta jätelain 36 §:n mukaiseen kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen.

KHO on ennakkopäätöksellään 34:2018 ottanut erityisesti kantaa siihen, että hallintolain 31.1 §:n nojalla tehtävissä selvityksissä on erityisesti kiinnitettävä huomiota niihin alueiden ominaisuuksiin, joilla on merkitystä jätteenkuljetuksen ja sen kustannusten tai toimivuuden kannalta. Selvityksen perusteella on voitava arvioida, että kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle säädetyt edellytykset täyttyivät koko sillä alueella, jota päätös koskee. Tämä edellyttää esimerkiksi jätehuollon järjestämisen kannalta erityyppisten alueiden, kuten kaupunki- ja maaseutumaisten alueiden, tarkastelua erikseen sekä muiden asiaan vaikuttavien seikkojen merkityksen selvittämistä. Asiaa on lisäksi kattavasti tarkasteltu esimerkiksi KHO:n ratkaisussa 27.5.2019 (2476/2019).

Jätteenkuljetusjärjestelmän valintaan liittyvien selvitysten sisältöä on tarkemmin käsitelty esimerkiksi Suomen Kuntaliitto ry:n yleiskirjeessä (5/80/2013). Yleiskirje ei ole oikeudellisesti sitova, mutta sitä voidaan käyttää kunnissa apuna laadittaessa selvityksiä jätteenkuljetusjärjestelmän valintaa koskevan päätöksenteon tueksi.

Jätelain 37.1 §:n mukainen ratkaisu edellyttää viranomaisen tapauskohtaista harkintaa ja siten myös selvitysten sisältövaatimusten määrittäminen edellyttää aina tapauskohtaista ja toiminta-alueen ominaisuuksiin sekä muihin asiassa olennaisiin seikkoihin perustuvaa harkintaa johtopäätösten tekemiseksi.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa 23.7.2018 taltionumero 3566 on katsottu, että asiassa tehty selvitykset voivat olla riittäviä, vaikka ne eivät täytä esimerkiksi Kuntaliiton yleiskirjeessä (5/80/2013) esitettyjä ohjeellisia vaatimuksia, kunhan selvityksen perusteella on kuitenkin arvioitavissa, täyttyvätkö edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle.

Tapauskohtaisesti eri seikat voivat eri alueilla nousta merkittävämpään rooliin jätelain 37.1 §:n mukaisia edellytyksiä arvioitaessa, etenkin, kun huomioidaan, että jätehuoltoviranomaisella on mahdollisuus perustellusti painottaa tärkeinä pitämiään seikkoja tehdessään kokonaisarviota kuljetusjärjestelmän valintaa koskevan päätöksen vaikutuksista.

Tämän vuoksi Lupa- ja valvontavirasto lähtökohtaisesti suosittelee tutustumaan kaikkiin Kuntaliiton yleiskirjeessä mainittuihin suosituksiin selvitettävistä seikoista. Kukin kunnan jätehuoltoviranomainen tekee oman toimialueensa osalta perustellun ratkaisun siitä, minkä seikkojen selvittäminen on päätöksenteon kohteena olevan alueen osalta olennaista, jotta edellytyksiä voidaan arvioida hallintolain 31.1 §:n mukaisiin selvityksiin perustuen.

Selvityksessä käytetyksi aineistoksi on ilmoitettu yleisiä tietolähteitä, viranomaisilta ja yrityksiltä saatuja tietoja sekä kirjallisia ja suullisia haastatteluita sekä asiakaspalautteita. Selvitykseen ei ole liitetty listausta käytetyistä aineistoista tai tietokannoista. Aineistoon viittaukset ovat selvityksessä osin puutteellisia siten, ettei esitetyn selvitystiedon osalta ole mahdollisuutta arvioida esitettyyn tietoon liittyviä epävarmuuksia tai kuinka kattavaan otantaan esitetty tieto perustuu.

Selvityksessä viitataan esimerkiksi jätteenkuljetusta koskeviin asianmukaisesti esitettyihin jätehuolto- ja kuljetusta koskeviin perustietoihin johtopäätöksillä, joita ei ole perusteltu tai perustelu on viittaus haastatteluun, jonka lähde ei ole nimetty.

Arvioinnin tueksi laaditun selvityksen tulee viranomaisen päätöksentekoa varten perustua asiasta tehtyihin riittäviin ja asianmukaisiin puolueettomiin selvityksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja viranomaisen käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että selvitystä ei voida käyttää päätöksenteon perusteena ilman riittäviä täydennyksiä käytetystä aineistosta sekä kirjauksista, mihin selvityksessä esitetty tieto perustuu ja millä perusteella esitetystä tiedosta on selvityksessä tehty esitettyjä johtopäätöksiä. Selvityksestä tulisi ilmetä myös esitettyihin numeerisiin tietoihin liittyvät epävarmuudet ja otannat.

Selvityksessä tulisi kuvata kohteena olevia alueita riittävän yksityiskohtaisesti ja niin, että kysymyksessä oleviin jätelajeihin liittyvät erityispiirteet huomioidaan. Huomiota tulee korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännön mukaan kiinnittää niihin alueiden ominaisuuksiin, joilla on merkitystä jätteenkuljetuksen ja sen kustannusten tai toimivuuden kannalta, kuten asuinkiinteistöjen määrään ja tiheyteen, kuljetusmatkoihin tai alueen kuljetusoloihin muutoin. Samankaltaiset alueet voidaan tarkastelussa yhdistää, mutta kuljetusolojen kannalta erityyppisiä alueita, kuten keskustaajamaa ja hyvin harvaan asuttuja alueita, on yleensä syytä tarkastella erikseen. Kuljetuspalveluista perittävät maksut ja käytössä olevat tiedot sopimusehtojen syrjimättömyydestä ja kohtuullisuudesta on arvioinnissa otettava huomioon.

Kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen lainmukaisuudesta ei voi varmistua pelkästään sillä perusteella, miten käytössä ollut sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä on kunnan arvion mukaan toiminut.

Selvityksestä ilmenevien tietojen perusteella vaikuttaa, että Laitilan kaupungin alueella toimii kunnan vastuulle kuuluvien jätteiden jätehuollon osalta käytännössä vain yksi toimija, joka vastaa pääasiallisesti kunnan vastuulle kuuluvien jätteiden kuljetuspalveluista ja vastaa lisäksi kunnan jäteaseman ja jätevesilietteen esikäsittelylaitoksen toiminnan urakoinnista. Selvityksen perusteella muodostuu vaikutelma, että yritysvaikutuksia on arvioitu lähinnä tämän yrityksen osalta.

Yritysvaikutuksia arvioidessa selvityksessä ei ole huomioitu lainkaan, että jätteenkuljetusreitit ovat kiinteistöjen sijaintiin ja tieverkkoon sidottuja, josta aiheutuu voimakkaita skaalatuottoja. Mikäli samalla toimijalla on saman ajoreitin varrella merkittävä

määrä kiinteistöjä, eivät keräyskustannukset nouse samassa suhteessa tuloon, jolloin alueelle tulevan yrityksen on haastavampaa tosiasiassa osallistua kilpailuun, sillä yksittäisten hajallaan olevien keräyskohteiden keräyksen kustannukset ovat korkeat. Sisääntulokustannukset uusille yrityksille ovat merkittävät kilpailtaessa alueella, jossa kilpailijalla on vakiintuneita kuljetusreittejä.

Vastaavasti tällaisissa tilanteissa kotitaloudella ei ole todellista mahdollisuutta kilpailuttaa palveluntarjoajaansa, sillä toimivan markkinatilanteen tarjoamaa mahdollisuutta vaihtaa palvelun tarjoajaa hinta- tai laatu-tekijöiden vuoksi ei ole.

On siis syytä huomioda, että kunnan järjestämällä kilpailutuksella voidaan myös lisätä markkinoilla toimivien yritysten mahdollisuuksia jätehuoltopalveluiden tuottajina kunnan alueella, kun urakkakilpailutus on suoritettu ositetusti ja hyvien käytäntöjen mukaisesti.

Selvityksessä ei myöskään ole nostettu esille, olisiko kunnan järjestämällä 36 §:n mukaisella kuljetuksella synkronisointihyötyä kunnan vastuulle kuuluvien bio- ja pakkausjätteiden kuljetusten järjestämisen osalta. Ottaen huomioon, että esimerkiksi bio- ja pakkausjätteiden kuljetusurakat sekä kunnan vastuulle kuuluvan jätteenkäsittelyn palveluhankinta kunnan vastuulle kuuluvien jätteiden osalta joudutaan mitä luultavimmin kilpailuttamaan kaupungissa säännöllisesti, pitää Lupa- ja valvontavirasto erikoisena selvityksen viittausta kilpailutuksen vaikutuksista yritysten toimintaedellytyksiin kaupungin alueella.

Selvityksessä arvioiduissa vaikutuksissa asukkaisiin viitataan asukaskyselyyn, haastatteluihin ja yhdeltä yritykseltä saatujen asiakaspalautteiden arvioihin. Lähtötiedoista ei ole esitetty tarkempia tietoja tai selvitystä. Onko kysely lähetetty kaikille jätehuollon perusmaksua maksaville kaupungin kiinteistöille? Mikä taho on lähettänyt kyselyn? Milloin kysely on lähetetty? Montako vastausta kyselyyn on saapunut? Mitä kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja kyselyyn on ollut? Minkälaisia tilastoja vastauksista ilmenee?

Nyt lausuttavana olevassa jätteenkuljetusjärjestelmäselvityksessä ei ole esitetty tietoja päätöksenteon kohteena olevan alueen eri osa-alueiden ominaispiirteistä ja näihin tietoihin perustuvaa selvitystä jätelain 37.1 §:n edellytysten täyttymisestä, kun huomioidaan kohteena olevan alueen eri osa-alueiden ominaispiirteet.

Jätteenkuljetusten seurantaan ja valvontaan tarkoitetun rekisterin puutteellinen toiminta on osaltaan vaikuttanut siihen, että selvitystä laadittaessa ei ole ollut käytössä kaikilta osin ajantasaisia tietoja, joihin johtopäätöksiä olisi voitu asianmukaisesti perustaa.

Edellä lausuttu huomioon ottaen Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan selvityksen perusteella ei voida varmistua siitä, että jätteen kuljetuspalveluja on tarjolla kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin koko kaupungin alueella ottaen huomioon erityyppisten alueiden ominaispiirteet. Tarkastelun puutteellisuuden vuoksi ei ole myöskään mahdollista arvioida vaikutuksia jätehuollon toimivuuteen tai kotitalouksien ja yritysten asemaan.

Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää Laitilan kaupungin huomiota hallintolain 31 §:än, jonka mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Nyt tehty selvitys ei LVV:n näkemyksen mukaan ole riittävä ja asianmukainen edellä todetuilla perusteilla, tästä syystä selvitystä ei voi käyttää jätelain 37 §:n mukaisen päätöksen perustana, ellei sitä merkittävilta osin täydennetä ennen päätöksentekoa.

Hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ympäristötarkastaja Sanna-Kaisa Kivilompolo ja ratkaissut ryhmäpäällikön sijainen Erika Liesegang. Tiedot hyväksynnästä asiakirjan viimeisellä sivulla.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/106576/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/106576/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kivilompolo Sanna-Kaisa 28.08.2026 13:14

Ratkaisija Liesegang Erika 28.08.2026 13:15